

4. Zaitseva, Yu. (2014). *Spetsyfika diialnosti vchytelia fizychnoi kultury yak orhanizatora fizkulturno-sportyvnoi roboty v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh* [The specifics of the activity of a physical culture teacher as an organizer of physical culture and sports work in general educational institutions] *Vytoky pedahohichnoi maisternosti*. 13. 139–144.

5. Zakharina, Ye. A. (2012). *Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do pozashkilnoi ta pozashkilnoi ozdorovcho-vykhovnoi roboty: teoriia ta metodyka* [Professional training of future physical education teachers for extracurricular and extracurricular health and educational work: theory and methodology]. Zaporizhzhia.

6. Karasievych, S. A. (2018). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do fizkulturno-sportyvnoi diialnosti u zakladakh zahalnoi serednoi osvity* [Preparation of future teachers of physical culture for physical culture and sports activities in institutions of general secondary education] : monohrafiia. Uman.

7. Kotova, O. V., Nepsha, O. V. (2018). *Strukturni komponenty pidhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury u vyshchyykh navchalnykh zakladakh* [Structural components of the training of future teachers of physical culture in higher educational institutions]. *Zbirnyk naukovykh prats [Khersonskoho derzhavnoho universytetu]. Seriia : Pedahohichni nauky*. 81. 164–168.

8. Kurnyshev, Yu., Palahniuk, T., Hauriak, O., Osadets, M. (2019). *Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do profesiinoi diialnosti* [Formation of readiness of future physical culture teachers for professional activity] *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika*. 1. 125–130.

9. Matviienko, M. I. (2017). *Formuvannia umin ta navychok do samostiinykh zaniat fizychnymy vpravamy studentiv pedahohichnykh universytetiv* [Formation of abilities and skills for independent physical exercises of students of pedagogical universities]: Candidate's thesis. Kyiv.

10. Milaiev, O. I. (2019). *Doslidzhennia stavlennia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv do zaniat fizychnoiu kulturoiu* [Study of the attitude of students of higher educational institutions to physical education] *Udoskonalennia osvitho-vykhovnoho protsesu v vyshchomu navchalnomu zaklad*. 22. 99–103.

11. Pilova, S. H. (2013). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do orhanizatsiinoi diialnosti* [Preparation of future physical culture teachers for organizational activities]. *Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorov'ia u suchasnomu suspilstvi*. 2. 31–36.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ХОМЯК Григорій Григорович – аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: професійна підготовка вчителя фізичної культури.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KHOMYAK Hryhoriy Grigorovich – Graduate Student of the Department of Pedagogy and Educational Management of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Scientific interests: professional training of a physical education teacher.

Стаття надійшла до редакції 15.08.2022 р.

УДК 378.091.33-027.22

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-205-211-216

ХРАПАЧ Дмитро Миколайович –

здобувач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

Хмельницький національний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8379-5918>

e-mail: hrpachdima@ukr.net

РОБОЧИЙ ЗОШИТ ЯК СКЛАДОВА МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК БАКАЛАВРІВ ПРОФЕСІЙНОГО ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ТРАНСПОРТ»

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Під час повоєнної відбудови України підвищиться попит на фахівців робітничих професій, таких як працівники будівельної галузі, харчової та легкої промисловості, машинобудування, транспорту. Задоволення цього попиту сприятиме розвитку економіки країни, тому сьогодні держава повинна підтримувати належний розвиток професійної та вищої освіти.

Наперекір складній ситуації, в якій опинилася Україна через війну з росією, заклади вищої освіти (ЗВО), що знаходяться на підконтрольній нашій державі території,

продовжують надавати освітні послуги. Водночас система вищої освіти потребує подальшого реформування згідно із схваленою «Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки» [12] та з урахуванням нових викликів та реалій сьогодення.

Відтак, завдання та заходи з реалізації Стратегії потребують коригування, проте стратегічні цілі та ключові завдання залишаються незмінними: забезпечення якісної освітньо-наукової діяльності, конкурентоспроможної вищої освіти, яка є доступною для різних верств населення, підготовка затребуваних фахівців для задоволення потреб економіки у

кваліфікованих фахівцях, модернізація інфраструктури, освітнього простору та навчально-наукового обладнання тощо.

Без сумніву, в найближчому майбутньому для відбудови багатьох галузей економіки України, у т.ч. транспортної, затребуваними будуть висококваліфіковані робітничі кадри, а, відтак, підготовка педагогів професійного навчання спеціальності 015 Професійна освіта. Транспорт стає надзвичайно актуальною вже сьогодні. Забезпечити якість підготовки педагогічних кадрів для системи професійної (професійно-технічної) освіти МОН України планує шляхом розвитку співпраці закладів вищої освіти з роботодавцями, збільшення частки випускників професійно-орієнтованих освітніх програм вищої освіти, які здобували освіту за дуальною формою або опанували інші програми з поглибленою практичною підготовкою на робочих місцях [12].

Натомість залишаються недостатньо визначеними роль практичної підготовки та її вагомість для підготовки фахівців з вищою освітою. Низка державних нормативних документів, що регламентують проведення практики студентів закладів вищої освіти [8, 11], застарілі і не враховують сучасні вимоги ринку праці до змісту, видів та форм практичної підготовки майбутніх фахівців. Відтак, заклади вищої освіти послугуються, як правило, власними положеннями та нормативами [7].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ефективність практичної підготовки залежить від багатьох чинників, серед яких й методичне забезпечення. Теоретико-методологічні засади інженерно-педагогічної освіти розглядалися у працях дидактів С. Артюха, О. Белової, Н. Кузьміної, Н. Ничкало, Л. Тархан, Ф. Якубова; проблемам підготовки педагогів професійного навчання присвячені праці Н. Брюханової, І. Каньковського, О. Коваленко, Л. Сергєєвої тощо.

Місце практичної підготовки в системі професійної підготовки фахівців, її організаційно-методичні засади досліджували М. Артюшина, В. Мадзігон, Т. Мозлюк, Н. Казакова; роль практичної підготовки у формуванні педагогічних компетентностей майбутніх бакалаврів професійної освіти висвітлена у роботі О. Внукової; зміст та форми проведення різних видів практик, у т.ч. наскрізної практичної підготовки інженера-педагога автотранспортного профілю – І. Каньковського.

Розробці методичного забезпечення професійної підготовки фахівців та її практичної складової на компетентнісній основі приділяють увагу дослідники В. Давискиба, І. Дрозіч, О. Косарук,

Л. Усеїнова; педагогів професійного навчання – О. Керекеша-Попова, О. Малишевський, В. Масич, тощо. Практика використання робочих зошитів у навчальному процесі схарактеризована у працях А. Лікарчука, Л. Нечволоди, І. Майорової, С. Павха та ін.

Разом із тим, аналіз наукової літератури показав, що відсутні роботи, в яких представлений досвід використання робочого зошиту як складової методичного забезпечення практичної підготовки бакалаврів професійного освіти за спеціалізацією «Транспорт».

Мета статті – висвітлити структуру та зміст робочого зошиту як складової методичного забезпечення виробничої практики бакалаврів професійної освіти за спеціалізацією «Транспорт».

Виклад основного матеріалу дослідження. Невід’ємною складовою підготовки майбутніх фахівців певної спеціальності є професійно-практична підготовка, яка, як правило, має поетапну структуру, є наскрізною і складається з низки освітніх компонентів (ОК) практичного характеру (практик). Відтак, члени проектних груп ЗВО при розробленні освітньо-професійних програм (ОПП) керуються вимогами щодо обсягів практичної підготовки відповідних стандартів вищої освіти. Так, згідно з [10], ОПП «Професійна освіта. Транспорт (Обслуговування та ремонт автомобілів)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає обов’язкову практичну підготовку студентів обсягом 18 кредитів ЄКТС (7,5% від загального обсягу підготовки) і містить дві виробничі практики – автообслуговуючу та ремонтну [6], які організують на базі підприємств технічного обслуговування та ремонту автомобільного транспорту.

Основною метою виробничої (автообслуговуючої) практики є формування та розвиток професійних компетентностей, умінь та навичок технічного обслуговування і поточного ремонту автомобілів [1]. Мета виробничої (ремонтної) практики спрямована на формування та розвиток професійних компетентностей, умінь застосовувати сучасні методи і форми організації виробничого та технологічного процесів ремонту автомобілів, їх вузлів та агрегатів на базі використання сучасного технологічного оснащення, пристроїв та інструментів [2]. Обидві програми практик передбачають три етапи їх проходження: ознайомчий (ознайомлення із базою практики), технологічний (виконання навчально-виробничих робіт та індивідуального завдання), заключний (узагальнення результатів практики та оформлення звітної документації).

Методичне забезпечення практичної підготовки педагогів професійного навчання базується на нормативній базі МОН України та закладу вищої освіти, що складається з програмно-методичного (накази на проведення практик, угоди на проведення практик, освітньо-професійні програми; навчальні та робочі навчальні плани, графіки навчального процесу) та навчально-методичного (програми практик, методичні вказівки до проведення практик, щоденники та направлення на практики тощо) забезпечення (рис. 1).

Основний недолік чинної системи методичного забезпечення практичної підготовки полягає, на нашу думку, у

відсутності чіткої відповідності завдань практики до переліку компетентностей, які необхідно сформувати під час її проходження, необхідного досвіду виконання професійних робіт тощо. Відтак, розроблення програм практик на компетентнісній основі, що орієнтовані на результати навчання здобувача освіти – набуття особою необхідних компетентностей для виконання трудової діяльності, сприятиме швидкій адаптації випускника до роботи у динамічному середовищі, знаходженню оптимальних рішень у нестандартних ситуаціях, зумовлених професійною діяльністю.

Рис. 1 – Зміст методичного забезпечення практичної підготовки бакалаврів професійної освіти за спеціалізацією «Транспорт»

Часто до складу навчально-методичного забезпечення практики входить робочий зошит – навчальний посібник, що містить особливий дидактичний матеріал і сприяє самостійній роботі студента у процесі опанування ОК [3]. Лікарчук А.М. розглядає робочий зошит як набір завдань, дидактичні матеріали чи, навіть, дидактичний комплекс, що використовується в якості засобу навчання [4].

Аналіз досвіду використання робочих зошитів в освітньому процесі свідчить, що в навчальній практиці їх розрізняють за призначенням. У вищій школі використовують окремо робочі зошити для лекційних занять, практичних (графічних) робіт, лабораторних робіт, самостійної роботи, контрольних і творчих робіт, а також поліфункціональні зошити (робочі зошити для всіх видів робіт) [5].

Зміст навчальних та виробничих завдань практики, розміщених в робочому зошиті, має відповідати програмі практичної підготовки та бути спрямований на формування й розвиток професійних компетентностей майбутнього

фахівця. Наприклад, робочий зошит виробничої (автообслуговуючої) практики підготовки бакалаврів професійної освіти за спеціалізацією «Транспорт» охоплює навчально-виробничі завдання для формування та розвитку низки компетентностей [1].

Структура робочого зошита з виробничої (автообслуговуючої) практики складається з двох частин, а саме, перша – перелік навчально-виробничих завдань та вправ формування професійних компетентностей (рис. 2); друга – результати моніторингу процесу формування та розвитку професійних компетентностей практиканта.

Програма виробничої (автообслуговуючої) практики містить завдання з таких тем: косметичні роботи; технічне обслуговування механізмів двигунів автомобілів; технічне обслуговування системи мащення; технічне обслуговування системи охолодження; технічне обслуговування системи живлення; технічне обслуговування електрообладнання; технічне обслуговування трансмісії автомобілів; технічне обслуговування ходової

частини автомобілів; технічне обслуговування органів керування автомобілів; технічне обслуговування автомобілів, що працюють на альтернативних джерелах енергії; технічне обслуговування автомобілів, що експлуатуються в особливих умовах [1].

На рис. 2 наведений зміст одного з практичних завдань з формування професійної компетентності, визначеної освітньою програмою підготовки педагогів професійного навчання за спеціалізацією «Транспорт», а саме, ФК 27 «Здатність обслуговувати автомобільний транспорт різних конструкцій з використанням сучасного ремонтного обладнання». Практичні завдання формулюються згідно з Положенням про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту [9] та з урахуванням специфіки підприємства і спектру марок автомобілів, які обслуговуються на ньому.

Частина I	
Перелік навчально-виробничих завдань та вправ	
ФК 27 Здатність обслуговувати автомобільний транспорт різних конструкцій з використанням сучасного ремонтного обладнання	
<p>Завдання: виконати операції технічного обслуговування системи мащення двигуна автомобіля в умовах (на вибір ЦТО, ТО-1, ТО-2, СО).</p>	
Вправа 1	провести зовнішній огляд герметичності з'єднань системи мащення та перевірити рівень масла в картері двигуна і при необхідності долити його до норми
Вправа 2	виконати кріпильні роботи в місцях можливого підтікання масла і самих елементів системи мащення та маслопроводу, усунути помічені несправності
Вправа 3	замінити масло в картері двигуна автомобіля (за графіком) одночасно з заміною масляного фільтра

Рис. 2 – Фрагмент зошита (частина I) виробничої (автообслуговуючої) практики педагогів професійного навчання за спеціалізацією «Транспорт»

Завдання «Виконати операції технічного обслуговування системи мащення двигуна автомобіля в умовах (на вибір щоденного технічного обслуговування (ЦТО), технічного обслуговування №1 (ТО-1), технічного обслуговування №2 (ТО-2), сезонного обслуговування (СО)» складається з трьох вправ: 1) провести зовнішній огляд герметичності з'єднань системи мащення та перевірити рівень масла в картері двигуна і при необхідності додати його до норми;

2) виконати кріпильні роботи в місцях можливого підтікання масла і самих елементів системи мащення та маслопроводу, усунути помічені несправності; 3) замінити масло в картері двигуна автомобіля (за графіком) одночасно з заміною масляного фільтра.

Виконання системи вправ сприятиме формуванню професійної компетентності ФК 27 «Здатність обслуговувати автомобільний транспорт різних конструкцій з використанням сучасного ремонтного обладнання» в різних умовах ЦТО, ТО-1, ТО-2, СО. Кожна вправа містить таку інформацію як зміст дій (операцій) та умови їх виконання, предмети та засоби праці (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти тощо). При виконанні вправ практикант спирається на відповідні інструкційні карти та інструкції з технічної експлуатації автомобілів різних марок.

Результати моніторингу процесу формування та розвитку професійних компетентностей практиканта містяться у другій частині робочого зошита. Керівник практики від виробництва, керуючись визначеним переліком завдань та вправ (частина I робочого зошита), розподіляє їх виконання на весь період проходження практики, контролює виконання та оцінює результати. При виконанні кожної вправи практикант має: 1) словесно відтворити зміст вправи з детальною характеристикою умов виконання; 2) спостерегти за виконанням трудових дій, аналогічним змісту вправи, робітником; 3) виконати пробні дії (операції), передбачені вправою, під керівництвом робітника; 4) виконати вправу самостійно заплановану кількість раз. Дата виконання кожного виду робіт фіксується керівником практики від виробництва відповідним записом у робочому зошиті.

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед. Отже, використання робочих зошитів, розроблених на компетентнісній основі, у процесі практичної підготовки педагогів професійного навчання за спеціалізацією «Транспорт» дозволить підвищити її якість за рахунок планомірного формування та розвитку професійних компетентностей майбутніх фахівців, передбачених освітньою програмою та програмами практик, шляхом виконання системи відповідних завдань та вправ.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Виробнича (автообслуговуюча) практика: програма та методичні вказівки для студентів спеціальності 015.38 «Професійна освіта. Транспорт (Обслуговування та ремонт автомобілів)» / Уклад.: І. І. Герніченко, С. Р. Красильников, В. М. Приймак, Д. М. Храпач, І. Д. Теклюк Хмельницький: ХНУ. 2022. 23 с.

2. Виробнича (ремонтна) практика: програма та методичні вказівки для студентів спеціальності 015.38 «Професійна освіта. Транспорт (Обслуговування та ремонт автомобілів)» / Уклад.: І. І. Герніченко, С. Р. Красильников, В.М. Приймак, Д.М. Храпач. Хмельницький ХНУ. 2022. 22 с.

3. ДСТУ 3017:2015 Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. Чин. від 2016–07–01. Київ: ДП «УкрНД НЦ», 2016. 38 с.

4. Лікарчук А.М. Технологія створення та використання зошитів з друкованою основою (на матеріалі хімії): Автореф. дис. канд. педаг. наук: 13.00.02 / А.М. Лікарчук; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. Київ, 2003. 20 с.

5. Майорова І.Г. Використання робочих зошитів як засобу підвищення ефективності професійної підготовки: Метод. рекомендації. Донецьк: ІПО ІПП УМО 2012. 38с.

6. Освітньо-професійна програма. Професійна освіта. Транспорт (Обслуговування та ремонт автомобілів): Хмельницький національний університет. URL : <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/op/b/015-pot-2020.pdf> (дата звернення – 28.08.2022).

7. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти в Хмельницькому національному університеті. URL : <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normativni-dokumenty/polozhennya/pro-praktychnu-pidgotovku.pdf>. (дата звернення – 10.08.2022).

8. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: наказ Міністерства освіти України від 8.04.1993 № 93 (поточна редакція від 20.12.1994). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#text> (дата звернення 10.08.2022).

9. Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту, наказ Мінтранс України від 30.03.1998 №102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0268-98#Text> (дата звернення – 31.08.2022).

10. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) : Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 №1460. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/015-Profosvita-bakalavr.pdf> (дата звернення 10.08.2022).

11. Рекомендації про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, розроблені Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» (2013). URL: https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2018/03/recom_izo.pdf (дата звернення – 10.08.2022).

12. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. Розпорядження КМУ України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki> (дата звернення – 10.08.2022).

REFERENCES

1. Hernichenko, I. I., Krasyl'nikov, S. R., Pryimak, V.M., Khrapach, D.M., Tekliuk, I.D. (2022). Vyrobnycha avtoobsluhovuiucha praktyka: prohrama ta

metodychni vkazivky dlia studentiv spetsialnosti 015.38 «Profesiina osvita. Transport» Obsluhovuvannia ta remont avtomobiliv [Production (auto-service) practice: program and methodological guidelines for students of specialty 015.38 «Professional education. Transport» (Car maintenance and repair)]. Khmelnytskyi, 23p. [in Ukrainian].

2. Hernichenko, I.I., Krasyl'nikov, S. R., Pryimak, V.M., Khrapach, D.M. (2022). Vyrobnycha (remontna) praktyka: prohrama ta metodychni vkazivky dlia studentiv spetsialnosti 015.38 «Profesiina osvita. Transport» (Obsluhovuvannia ta remont avtomobiliv)» [Production (repair) practice: program and methodological guidelines for students of specialty 015.38 «Professional education. Transport» (Car maintenance and repair)]. Khmelnytskyi, 22p. [in Ukrainian].

3. DSTU 3017:2015 Vydannia (2016). Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat. [DSTU 3017:2015 Edition. The main types. Terms and definitions]. Kyiv, 38p. [in Ukrainian].

4. Likarchuk, A.M. (2003). Tekhnolohiia stvorennia ta vykorystannia zoshytiv z drukovanoi osnovoioiu (na materialii khimii) [The technology of creating and using notebooks with a printed base (on the material of chemistry)]. Extended abstract of candidate's thesis. Institute of Pedagogy and Psychology prof. of education of the APN of Ukraine. Kyiv, 20p. [in Ukrainian].

5. Mayorova, I.H. (2012). Vykorystannia robochykh zoshytiv yak zasobu pidvyschennia efektyvnosti profesiinoi pidhotovky: Metod. Rekomendatsii [The use of workbooks as a means of reporting the effectiveness of professional training: Method. recommendations]. Central Institute of Postgraduate Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Donetsk, 38 p. [in Ukrainian].

6. Osvitno-profesiina prohrama. «Profesiina osvita. Transport» (Obsluhovuvannia ta remont avtomobiliv): Khmelnytskyi natsionalnyi universytet [Educational and professional program. «Professional education. Transport» (Car maintenance and repair): Khmelnytskyi National University]. Available at: <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/op/b/015-pot-2020.pdf> (Accessed 28 Aug. 2022). [in Ukrainian].

7. Polozhennia pro praktychnu pidgotovku zdobuvachiv vyshchoi osvity v Khmelnytskomu natsionalnomu universyteti [Regulations on industrial practice of higher education graduates at Khmelnytskyi National University]. Available at: <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normativni-dokumenty/polozhennya/pro-praktychnu-pidgotovku.pdf> (Accessed 10 Aug. 2022). [in Ukrainian].

8. Polozhennia pro provedennia praktyky studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv Ukrainy: nakaz Ministerstva osvity Ukrainy vid 8.04.1993 № 93 (potocna redaktsiia vid 20.12.1994) [Provisions on internships for students of higher educational institutions of Ukraine: Order of the Ministry of Education of Ukraine dated April 8, 1993 No. 93 (current version dated December 20, 1994)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#text> (Accessed 10 Aug. 2022). [in Ukrainian].

9. Polozhennia pro tekhnichne obsluhovuvannia i remont dorozhnikh transportnykh zasobiv avtomobilnoho transportu, nakaz Mintrans Ukrainy vid

30.03.1998 №102 [Regulations on maintenance and repair of road transport, order of the Ministry of Transport of Ukraine dated 30.03.1998 No.102]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0268-98#Text> (Accessed 31 Aug. 2022). [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 015 «Profesiina osvita (za spetsializatsiiami)» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity) [On the approval of the standard of higher education in specialty 015 «Professional education (by specializations)» for the first (bachelor) level of higher education]. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated November 21. 2019 No.1460. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/015-Profosvita-bakalavr.pdf> (Accessed 10 Aug. 2022). [in Ukrainian].

11. Rekomendatsii pro provedennia praktyky studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv Ukrainy, rozrobeni Derzhavnoi naukovoiu ustanovoiu «Instytut innovatsiinykh tekhnolohii i zmistu osvity» (2013). [Recommendations on internships for students of higher educational institutions of Ukraine, developed by the State Scientific Institution «Institute of Innovative Technologies and Content of Education» (2013)]. Available at: https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2018/03/recom_izo.pdf (Accessed 10 Aug. 2022). [in Ukrainian].

12. Stratehiiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky. Rozporiadzhennia KMU Ukrainy vid 23.02.2022 № 286-r. [Stratehiiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky. Rozporiadzhennia KMU Ukrainy vid 23.02.2022 No.286-r]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvytku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki> (Accessed 10 Aug. 2022). [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ХРАПАЧ Дмитро Миколайович – здобувач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету.

Наукові інтереси: професійна освіта, дуальна освіта, практико-орієнтоване навчання, технічне обслуговування та ремонт автомобільного транспорту.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KHRAPACH Dmytro Mykolajovych – Postgraduate student department of technological and professional education and decorative arts of Khmelnytskyi National University.

Scientific interests: vocational education, dual education, practical training, car maintenance and repair.

Стаття надійшла до редакції 14.08.2022 р.

УДК 796.412-055.25]-056.254(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-205-216-220

ЧЕРНІЙ Валентина Петрівна –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9079-8391>
e-mail: valchern1972@gmail.com

ШЕВЧЕНКО Ольга Володимирівна –

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри теорії і методики фізичного виховання
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9493-348X>
e-mail: gimnast.olga@gmail.com

НЕВорова Олена Валеріївна –

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8222-8468>
e-mail: onevorova@gmail.com

ГІГІЄНИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХАРЧУВАННЯ ДІВЧАТ З НАДЛИШКОВОЮ МАСОЮ ТІЛА ПІД ЧАС ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ ШЕЙПІНГОМ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Надлишкова маса тіла й ожиріння є одними із важливих медико-соціальних проблем сучасності у зв'язку зі зростаючою поширеністю серед населення усіх

країн світу, незалежно від статі, раси й соціальної приналежності, комплексним впливом на здоров'я, збільшенням витрат на надання медичної допомоги, зниженням працездатності та скороченням загальної